

Uchwała Nr XL/221/2018
Rady Powiatu w Oławie
z dnia 31 stycznia 2018 r.

w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Oławskim na lata 2018-2020”.

Działając na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1868) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.)

Rada Powiatu w Oławie
uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Oławskim na lata 2018 - 2020” o treści stanowiącej załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Oławie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018 r.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU

Józef Hołyński

Załącznik
do Uchwały Nr XL/221/2018
Rady Powiatu w Oławie
z dnia 31 stycznia 2018 r.

PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE OŁAWSKIM
NA LATA 2018 -2020

Spis treści

WSTĘP.....	3
I. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017.....	4
II. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie oławskim.....	9
III. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie oławskim.....	17
IV. Cele Programu i sposoby ich realizacji.....	21
V. Źródła finansowania systemu pieczy zastępczej.....	32
VI. Realizatorzy Programu.....	33
VII. Limit rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.....	35
VIII. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	35

WSTĘP

Każde dziecko ma prawo wychowywać się w rodzinie naturalnej. Wszelakie odstępstwo w tym zakresie może negatywnie wpłynąć na jego proces wychowywania, dojrzałość emocjonalną i późniejsze funkcjonowanie w życiu dorosłym.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (DZ. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.) reguluje zasady i formy wspierania rodziny mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej. Jej nadrzędne cele określa preambuła:

- 1) dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności.
- 2) dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,
- 3) w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Ustawodawca określa zakres działań wspierających rodzinę biologiczną poprzez system wspierania jej w sytuacji kryzysu i trudności w wypełnianiu jej funkcji. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się dziećmi i ich wychowywaniu oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych funkcje te przejmuje piecza zastępcza. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest jednak ostatecznością, po wykorzystaniu wszystkich innych form wsparcia rodziny biologicznej. System pieczy zastępczej ma zapewnić dziecku opiekę i wychowanie czasowe, do momentu gdy rodzina naturalna, przy systemie wsparcia, podejmie działania, które umożliwią ponownie przejęcie opieki nad dzieckiem. Taka sytuacja nie będzie możliwa jedynie w przypadku zdarzeń naturalnych – śmierci rodziców. W każdym innym przypadku w ramach wspierania rodziny powinny być podejmowane działania zmierzające do stworzenia takich warunków, aby dzieci mogły powrócić do rodziny naturalnej.

Aby system pieczy zastępczej działał właściwie, powiat zgodnie z art. 180 pkt 1 przedmiotowej ustawy zobowiązany jest do opracowania programu rozwoju pieczy zastępczej na kolejne lata, 2018 – 2020, który przygotowano na podstawie dotychczasowych działań i doświadczeń.

I. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017.

Powiat Oławski Uchwałą Rady Powiatu Nr VI/36/2016 z dnia 25 marca 2015 r. przyjął „Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Oławskim na lata 2015-2017”, który we wskazanym okresie realizowany był przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Dom Dziecka w Oławie i Zarząd Powiatu w Oławie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017 zakładał następujące cele do realizacji:

I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez:

1. Promowanie działań na rzecz pozyskiwania kandydatów na rodziców zastępczych oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Pozyskanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych.
2. Podnoszenie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych.
3. Zapewnienie i udzielenie specjalistycznej pomocy rodzinom zastępczym.
4. Wsparcie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej.
5. Rozwój współpracy jednostek pomocy społecznej, pieczy zastępczej i sądów na rzecz pieczy zastępczej.
6. Skuteczna kontrola nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówką opiekuńczo -wychowawczą.

Większość założonych celów poprzedniego programu udało się zrealizować.

Licznie podjęte działania w minionych latach, w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, przyczyniły się do zwiększenia liczby nowych kandydatów na rodziny zastępcze. Jedną ze sprawdzonych form promocji rodzicielstwa zastępczego jest integracja rodzin zastępczych poprzez organizowanie i uczestniczenie we wspólnych imprezach. W minionych latach corocznie odbywały się pikniki plenerowe z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Rodziny integrowały się również podczas Jarmarku Wielkanocnego, Dnia Pieczonego Ziemniaka, wycieczki do Starej Kopalni w Wałbrzychu oraz wspólnie organizowanych Mikołajek, wyjścia do kina, Rajdu turystycznego na Ślężę, czy wyjeździe do Aquaparku. Rodziny, które obchodziły Jubileusze 10 – lecia pełnienia funkcji rodziny zastępczej odbierały listy gratulacyjne od Starosty Oławskiego

i Dyrektora PCPR oraz nagrody rzeczowe. Wszystkie rodziny zastępcze co roku otrzymały życzenia, które ukazywały się w Gazecie Powiatowej oraz na stronach internetowych Starostwa Powiatowego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego przygotowano i rozprowadzono plakaty oraz ulotki promujące rodzicielstwo zastępcze. Ponadto, dwukrotnie zorganizowano „Dzień Otwarty Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej”. O tym przedsięwzięciu informacje ukazały się w Gazecie Powiatowej, na stronie Starostwa Powiatowego w Oławie, PCPR, w Oławskim Serwisie Informacyjnym oraz w telewizji kablowej. Zaproszenia w formie plakatów zostały również zamieszczone w prywatnych firmach, kościołach, instytucjach użyteczności publicznej. Informację o poszukiwaniu rodzin zastępczych rozpropagowano także poprzez istniejące rodziny zastępcze, które podano jako przykład dobrze funkcjonujących rodzin. Rezultatem w/w działań było pozyskanie i nadanie 21 osobom (w tym 7 małżeństwom) kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, 3 osoby otrzymały kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka (w tym 1 małżeństwo do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej. 11 osób (w tym 5 małżeństw) rozpoczęło procedurę kwalifikacyjną.

Rodziny zastępcze systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W latach 2015 – 2017 rodziny uczestniczyły w 7 szkoleniach, których tematyka obejmowała następujące zagadnienia: uzależnienia od alkoholu, narkotyków, komputera, Internetu, kompetencji rodzicielskich, komunikację pomiędzy rodziną zastępczą a biologiczną, zarządzanie emocjami własnymi oraz dziecka, asertywną postawę, FAS – Płodowy Zespół Alkoholowy, dopalacze, przemoc, bezpieczeństwo przeciwpożarowe w domu i pierwszą pomoc przedmedyczną. Dodatkowo rodziny zastępcze zawodowe doksztalały się uczestnicząc w indywidualnych szkoleniach. Zdobyta wiedza i doświadczenie korzystnie wpływają na jakość sprawowanej przez nich opieki i wychowania oraz przyczyniła się do zwiększenia liczby rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie zatrudnia specjalistów (pedagoga, psychologa, radcę prawnego), z pomocy których mogą korzystać rodziny zastępcze. Prowadzący rodzinne domy dziecka i rodziny zastępcze zawodowe, systematycznie w minionych latach raz w miesiącu spotykali się z Zespołem do spraw rodzinnej pieczy zastępczej na grupie wsparcia, którą prowadziła pedagog. Organizator rodzinnej pieczy zainicjował również grupę wsparcia dla rodzin niezawodowych i spokrewnionych, jednak rodziny te pomimo początkowych deklaracji o potrzebie wsparcia rezygnowały z uczestniczenia w spotkaniach grupowych. Nieoceniona dla nich okazała się być pomoc i wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny na ich wniosek były

obejmowane opieką koordynatora. Niezwykle istotne dla rodzin było, aby koordynator nie zmieniał się i był przydzielony do tej jednej, konkretnej rodziny. Zatrudnienie dodatkowych koordynatorów, a tym samym zmniejszenie liczby rodzin przypadających na jednego koordynatora wpłynęła korzystnie na jakość sprawowanej opieki na małoletnimi. Koordynator wspierał rodziny w codziennych życiowych sytuacjach, ułatwiał rozwiązywać problemy, doradzał, pomagał prowadzić dokumentację, ale również pomagał uzyskać dostęp do innych specjalistów takich jak, psycholog, prawnik, lekarz itp. Dodatkowo dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej od ubiegłego roku uczestniczą w grupie psycho-edukacyjnej, która została zainicjowana na prośbę rodziców zastępczych. Kwestie prawne rodzice zastępczy mieli możliwość omówić na spotkaniu z prawnikiem, który dyżurował w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej raz w miesiącu.

Skuteczne działania na rzecz rozwoju pieczy zastępczej nie mogły odbywać się bez ścisłej współpracy jednostek pomocy społecznej, pieczy zastępczej i sądów. Dzięki pogłębionej współpracy możliwa była szybka komunikacja, sprawne przekazywanie dokumentów. Widoczna była współpraca koordynatorów z asystentami, pracownikami socjalnymi przy wspólnym przygotowywaniu planu pomocy dziecku. Okresowo podczas posiedzeń Zespołu oceniającego sytuację dziecka przebywającego w pieczy każdorazowo koordynatorzy zwracali się z prośbą o wydanie opinii na temat możliwości powrotu dziecka pod opiekę rodziców biologicznych oraz zapraszano przedstawicieli ośrodków do udziału w posiedzeniu. Pomyślnie układała się współpraca z sądem, w razie konieczności omówienia trudnej sytuacji zarówno kontakt z kuratorami jak i konsultacje z przewodniczącą wydziału rodzinnego był możliwy.

Aby system pieczy zastępczej działał właściwie konieczna była kontrola nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówką opiekuńczo – wychowawczą . Zarząd Powiatu w Oławie upoważnił Głównego Specjalistę ds. kontroli finansowych Starostwa Powiatowego do sprawowania kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi i rodzinnymi domami dziecka. Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do sprawowania kontroli nad placówką opiekuńczo – wychowawczą. Takie kontrole w ubiegłych latach były prowadzone.

II. Doskonalenie istniejącego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez:

1. Wypracowanie form i metod współpracy z gminami czy asystentami rodzin oraz innymi instytucjami posiadającymi wiedzę o rodzinie (jej strukturze, historii, problemach, przyczynach kryzysu, ale również jej własnych zasobach), której dziecko czy dzieci zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2. Podejmowanie działań na rzecz zmiany środowiska zastępczego.
3. Inicjowanie nowych form i metod pracy z rodziną naturalną dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, mające na celu udzielenie wsparcia i pomocy rodzicom we właściwym pełnieniu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Zwiększenie poczucia własnej wartości i poczucia sprawstwa zbliżających się do pełnoletniości wychowanków, którzy w przyszłości będą usamodzielniani.
5. Polepszenie jakości zaspokajania zasadniczych potrzeb wychowanków o charakterze materialnym i bytowym.
6. Położenie nacisku w pracy z wychowankiem na działania stymulujące, związane z określonym stanem możliwości i potrzeb opiekuńczych.
7. Zwiększenie kompetencji i umiejętności kadry pedagogicznej.
8. Polepszenie warunków pracy i doposażenie stanowisk pracy poszczególnych pracowników.

Efekty realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 w pieczy instytucjonalnej są następujące:

1. Zmniejszyła się liczba dzieci z powiatu oławskiego kierowana do Domu Dziecka w Oławie. W roku 2015 na 13 dzieci przyjętych do placówki tylko 3 pochodziło z powiatu oławskiego. W roku 2016 na 11 przyjętych dzieci 5 wychowanków pochodziło z powiatu oławskiego. Natomiast do dnia 12 października 2017 r. na 10 przyjętych dzieci 6 wychowanków pochodzi z powiatu oławskiego. Do Domu Dziecka w Oławie kierowane są przede wszystkim dzieci starsze, powyżej 10. roku życia. W latach 2015-2017 do placówki skierowano 7 dzieci umieszczonych już w MOW-ach lub mających niezrealizowane skierowania do umieszczenia w MOW. Statystycznie na 14 dzieci przyjętych z powiatu oławskiego do Domu Dziecka w Oławie połowa to wychowankowie placówek resocjalizacyjnych.
2. Dzięki wprowadzonym nowym formom współpracy z rodzinami biologicznymi i instytucjami pomocowymi w latach 2015-2017 na 31 dzieci przyjętych do Domu Dziecka w Oławie do dnia 12.10.2017 r. aż 13 dzieci powróciło pod opiekę rodziców naturalnych. W wielu przypadkach więzi dzieci z rodzicami biologicznymi zostały odbudowane.
3. Podjęcie wzmożonej współpracy z dalszymi członkami rodzin biologicznych dzieci przyjętych do placówki skutkowało odejściem 4 dzieci w latach 2015-2017 do nowo utworzonych dla nich niezawodowych rodzin zastępczych.
4. Wprowadzono nowe Plany Pracy z Dzieckiem, które odzwierciedlają chronologicznie

działania podejmowane na rzecz wychowanków. Przy opracowywaniu Planów zaproszono do współpracy asystentów rodziny i pracowników socjalnych z terenu zamieszkania rodziców biologicznych.

5. Polepszyła się jakość zaspokajania zasadniczych potrzeb wychowanków o charakterze materialnym i bytowym. Wychowankowie mają możliwość z korzystania z płatnych zajęć o charakterze sportowym czy artystycznym poza placówką. Wykonano szereg prac remontowych w placówce podnoszących estetykę pomieszczeń: odnowiono pokoje wychowanków w grupie I i II, wyremontowano świetlicę i korytarz grupy II, wymieniono całkowicie wyposażenie świetlic grupowych. Wymieniono sprzęt AGD w kuchniach grupowych: zmywarki, lodówki, kuchenki mikrofalowe. Wymieniono w świetlicach grupowych telewizory. Zakupiono 4 komplety mebli do pokoi wychowanków. Doposażono sale komputerowe w nowe laptopy.
6. Poprawiono warunki pracy specjalistów: odnowiono pomieszczenie terapeutyczne, doposażono warsztaty pracy psychologa poprzez zakup narzędzi do badań diagnostycznych wychowanków oraz doposażono pracowników specjalistycznych w pomoce do zajęć. Zakupiono dla potrzeb pedagoga nowy komputer.
7. W zakresie zwiększenia kompetencji i umiejętności kadry pedagogicznej pracownicy brali udział w licznych szkoleniach zewnętrznych i warsztatach w placówce. Wprowadzono również supervizję pracy własnej pracowników w celu poszukiwania przez nich nowych rozwiązań w pracy z podopiecznymi.

III. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia poprzez:

1. Zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych usamodzielnianych wychowanków.
2. Rozwój form pomocy mieszkalnej dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
3. Tworzenie warunków dla grup wsparcia i grup rozwojowych pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.
4. Udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej na usamodzielnienie oraz psychologicznej i prawnej.

Planowane działania zostały w znacznym zakresie zrealizowane.

Usamodzielnienie wychowanka pieczy to długotrwały proces, który ma na celu doprowadzić osobę usamodzielnianą do samodzielnego, dojrzałego życia w społeczeństwie. Wobec każdej osoby

usamodzielnianej indywidualnie opracowywany był program usamodzielnienia. W powiecie oławskim od 2008 r. znaczącą rolę w zwiększaniu kompetencji społecznych i zawodowych usamodzielnianych wychowanków miał projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „S.A.N. Samodzielność. Aktywność. Niezależność.” W ramach projektu, 4 usamodzielnianych wychowanków pieczy korzystało z aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej oraz brało udział w działaniach środowiskowych. Projekt realizowany był do czerwca 2015 r.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, udziela się m. in. pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. Aby wspomóc dorosłych wychowanków pieczy w tym zakresie, od 2015 r. na terenie powiatu oławskiego zostało utworzone mieszkanie chronione, przy ul. Młyńskiej w Oławie. Z lokalu tego może jednocześnie korzystać 4 dorosłych wychowanków pieczy. Usamodzielniani wychowankowie otrzymywali również pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, a także pomoc prawną i psychologiczną.

II. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie oławskim

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiat zadania związane z organizacją pieczy zastępczej, sprawowanej w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Istnieje podział pieczy zastępczej na rodzinną i instytucjonalną. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. W przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd.

Rodziną pieczę zastępczą stanowią rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo prowadzących rodzinny dom dziecka.

Pieczą zastępczą zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie. Jej zadaniem jest również zaspokojenie potrzeb dziecka: emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych.

Pieczna zastępcza zapewnia:

1. pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
2. przygotowanie dziecka do:
  - godnego samodzielnego i odpowiedniego życia,
  - pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
  - nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych
3. zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – oświatowych.

Opiekunowie zastępczy mają obowiązek realizować następujące zadania:

- traktować dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
- zapewnić dostęp do przysługujących świadczeń rodzinnych,
- zapewnić kształcenie, wyrównanie braków rozwojowych i szkolnych,
- zapewnić rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- zaspakajać jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne,
- zapewniać ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, umożliwiać kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Rodzinna piecza zastępcza dzieli się na poszczególne formy:

1. rodzina zastępcza:
  - spokrewniona,
  - niezawodowa,
  - zawodowa, (w tym zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna),
2. rodzinny dom dziecka.

Tabela nr 1. Podział rodzinnej pieczy zastępczej na formy:

Rodziny zastępcze spokrewnione (S)	Rodziny zastępcze niezawodowe (N)	Rodziny zawodowe (Z)	Rodzinne domy dziecka (RDD)
Stanowią je małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka	Stanowią je małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Tabela nr 2. Warunki powierzenia sprawowania pieczy zastępczej:

Warunek	S	N	Z	RDD
Rękojmia należytego sprawowania pieczy zastępczej	x	x	x	x
Osoby nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej	x	x	x	x
Osoby nie mają ograniczonej lub zawieszanej władzy rodzicielskiej	x	x	x	x
Osoby wypełniają obowiązek alimentacyjny wynikający z tytułu egzekucyjnego	x	x	x	x
Pełna zdolność do czynności prawnych	x	x	x	x
Zdolność do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: <ul style="list-style-type: none"> zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia, opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawianą przez psychologa. 	x	x	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Tabela nr 3. Warunki powierzenia sprawowania pieczy zastępczej:

Warunek	S	N	Z	RDD
Przebywanie na terytorium RP (z zastrzeżeniem wyjątków)	x	x	x	x
Zapewnienie odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych umożliwiających zaspokojenie indywidualnych potrzeb dziecka	x	x	x	x

Brak skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo		x	x	x
Stale źródło dochodu przynajmniej jednej osoby tworzącej rodzinę		x		
Posiadanie świadectwa ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora		x	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Tabela nr 4. Podział rodzin zastępczych ze względu na ilość umieszczonych w nich dzieci:

Rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe	Umieszcza się w nich nie więcej niż 3 dzieci; w razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.
Rodziny zastępcze zawodowe - pogotowie	Umieszcza się w nich nie więcej niż 3 dzieci; w razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci - na pobyt okresowy, do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej, nie dłużej niż na 4 do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o: powrót dziecka do rodziny, przysposobienie, umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej.
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	Umieszcza się w nich w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich; w rodzinie tej może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci.
Rodzinne domy dziecka	Może w nich przebywać łącznie 8 dzieci, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą prowadzących rodzinny dom dziecka, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Od 1 stycznia 2015 r., zgodnie z Uchwałą Zarządu Powiatu w Oławie nr 4/2014, z dnia 16 grudnia 2014 r., organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie oławskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w którym utworzony został Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. W Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej w 2016 r., oprócz kierownika zespołu, zatrudnionych na pełny etat było 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Pracę koordynatorów uzupełniał pracownik socjalny, zatrudniony na 3/4 etatu oraz psycholog, zatrudniony na 1/2 etatu. Koordynatorzy udzielali wówczas wsparcia 96 rodzinom, w których przebywało 172 dzieci.

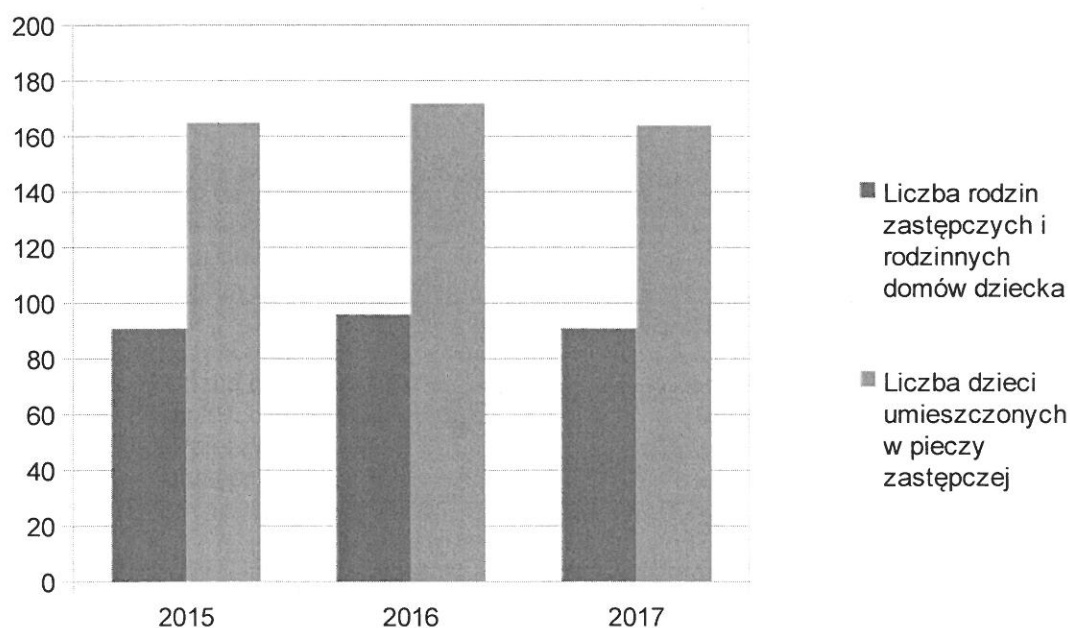
Tabela nr 5. Liczba funkcjonujących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz dzieci w nich umieszczonych, na przestrzeni lat 2015, 2016 i 2017.

Rok	2015	2016	2017
Rodziny zastępcze spokrewnione	52	51	52
Liczba umieszczonych dzieci	62	65	65
Rodziny zastępcze niezawodowe	27	32	26
Liczba umieszczonych dzieci	37	41	33
Rodziny zastępcze zawodowe	4	4	3
Liczba umieszczonych dzieci	13	11	8
Rodziny zastępcze zawodowe - pogotowie	1	1	1
Liczba umieszczonych dzieci	6	2	4
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	2	2	2
Liczba umieszczonych dzieci	7	7	7
Rodzinne domy dziecka	5	6	7
Liczba umieszczonych dzieci	40	46	47

Źródło: dane własne PCPR, stan na 15.10.2017 r.

Analiza rodzin zastępczych pozwala na wykazanie, że dominują rodziny spokrewnione z dziećmi, a więc tworzone przez dziadków lub rodzeństwo – w 2016 roku stanowiły ponad połowę rodzin zastępczych. Opiekę nad dziećmi sprawowało 7 rodzin zawodowych, a więc profesjonalnych rodzin zastępczych. Jedna rodzina zawodowa pełniła funkcję pogotowia rodzinnego, czyli rodzina, w której umieszcza się dziecko do czasu unormowania jego sytuacji (w założeniu nie dłużej niż na okres 4 miesięcy, który może jednak ulec przedłużeniu). Dodatkowo dwie rodziny pełniły funkcję rodziny zawodowej specjalistycznej, a więc rodziny przygotowanej do pełnienia opieki specjalnie dla dzieci niepełnosprawnych.

Wykres nr 1. Liczba funkcjonujących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz dzieci w nich umieszczonych, na przestrzeni lat 2015, 2016 i 2017.

Źródło: dane własne PCPR, stan na 15.10.2017 r.

Istotną zmianą, jaka dokonała się na przełomie tych trzech lat było przekształcenie dwóch rodzin zastępczych zawodowych w rodzinne domy dziecka. W tym okresie rozwiązano również jedną rodzinę zastępczą zawodową, po otrzymaniu dwóch negatywnych opinii na temat jej funkcjonowania.

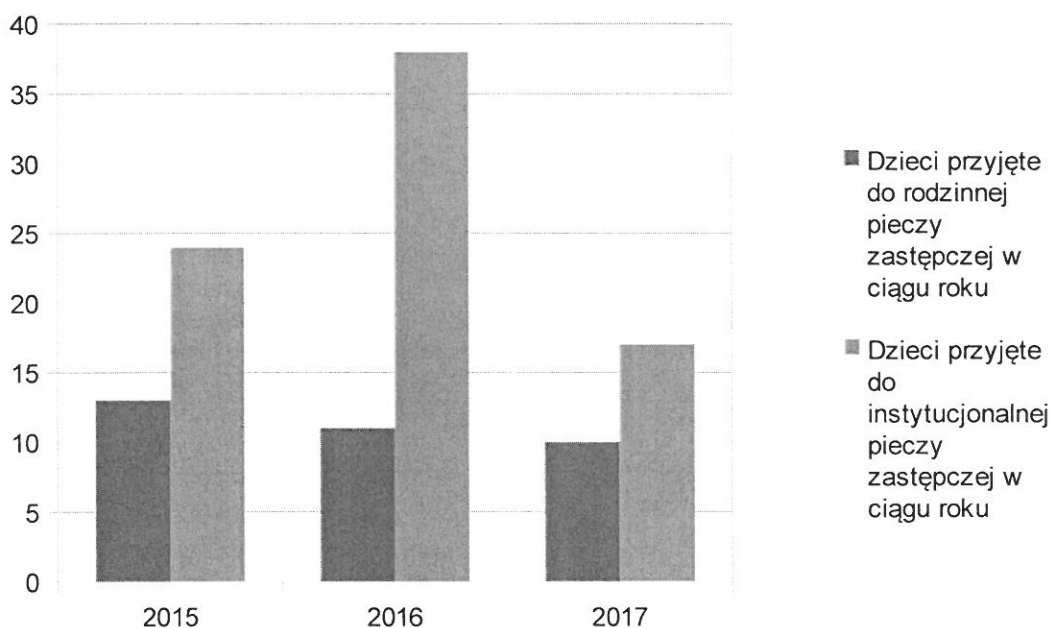
W trakcie tego okresu utworzono 17 rodzin spokrewnionych i 11 niezawodowych i jedną rodzinę pomocową. Rozwiązano 14 rodzin spokrewnionych (1 postanowieniem sądu, 2 z powodu niewłaściwego funkcjonowania, 3 z powodu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, 2 ze względu na przysposobienia dziecka, 6 z uwagi na usamodzielnienie wychowanków). Ubyły również 3 rodziny niezawodowe (w jednej, rodzice zastępczy adoptowali dziecko, w kolejnej rodzice nie sprostali wymaganiom, w trzeciej dziecko się usamodzielniało). Jedna rodzina zastępcza niezawodowa została przekształcona w rodzinę zastępczą zawodową.

Tabela nr 6. Liczba dzieci przyjętych do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017.

Rok	Liczba dzieci
2015	23
2016	38
2017	17

Źródło: dane własne PCPR, stan na 15.10.2017 r.

Wykres nr 2. Liczba dzieci przyjętych do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017.

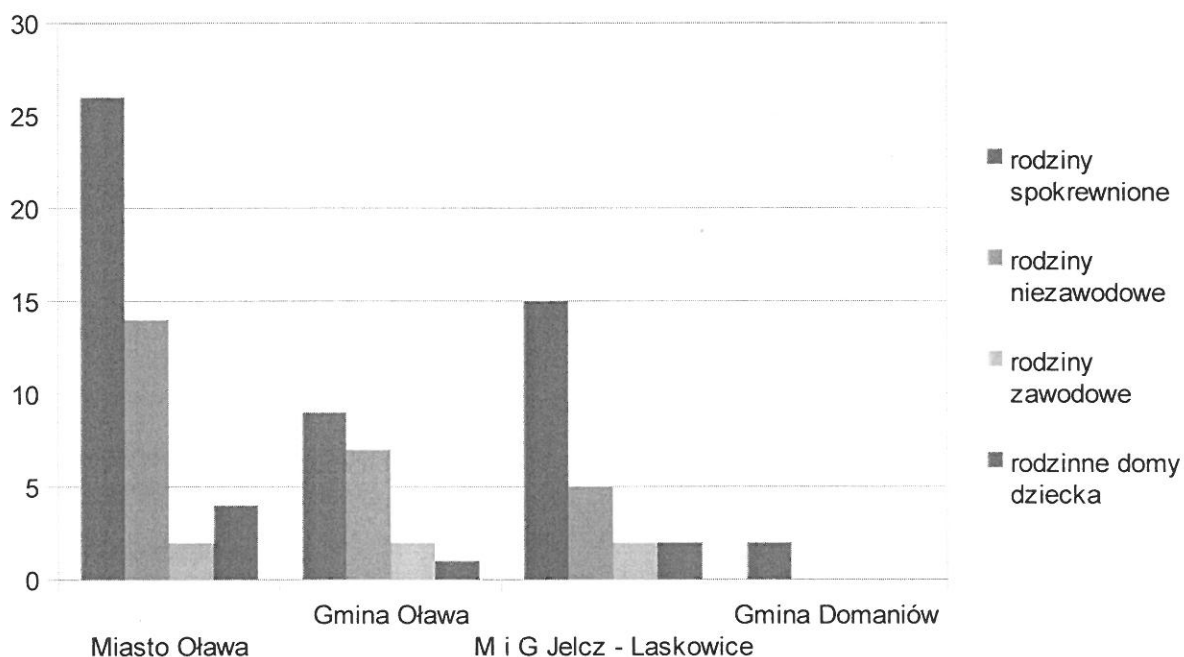

Źródło: dane własne PCPR, stan na 15.10.2017 r.

Powiat oławski tworzą: Miasto Oława, Miasto i Gmina Jelcz-Laskowice, Gmina Oława, Gmina Domaniów. W powiecie oławskim na dzień 15.10.2017 r. funkcjonowały 52 rodziny zastępcze spokrewnione zapewniające opiekę 65 dzieciom, 26 rodzin zastępczych niezawodowych, w których wychowywało się 33 dzieci. W 3 rodzinach zastępczych zawodowych przebywało 8 dzieci, a w 2 rodzinach zastępczych zawodowych specjalistycznych 7 dzieci. W jednej rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przebywało aktualnie 4 dzieci, a w 7 rodzinnych domach dziecka 47 dzieci.

Podział rodzin zastępczych ze względu na usytuowanie w poszczególnych gminach na dzień 15.10.2017 r. przedstawiono na wykresie nr 3.

Wykres nr 3. Liczba rodzin zastępczych w poszczególnych gminach – stan na dzień 15.10.2017 r.

Źródło: dane własne PCPR

Najniższe są koszty umieszczenia dziecka w rodzinie spokrewnionej, wynika to z faktu mniejszego wsparcia tych podmiotów, które ze względu na pokrewieństwo ponoszą część kosztów utrzymania dziecka w rodzinie, a także w rodzinie niezawodowej, gdzie udzielane jest wsparcie na dziecko, ale nie wynagradza się rodziców zastępczych. Zawodowe formy rodzinnej pieczy, jak rodzina zawodowa i rodzinny dom dziecka są droższe, ale świadczą profesjonalne wsparcie w opiece i wychowaniu dziecka. Wzrost kosztów w roku 2016 wiąże się z przyznaniem tym podmiotom dodatków wychowawczych jako formy świadczenia wychowawczego wprowadzonego w ramach programu Rodzina 500 Plus (tabela 7).

Tabela nr 7. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w pieczy zastępczej na terenie powiatu oławskiego w zł

Forma pieczy zastępczej	2015	2016	2017
Rodzina zastępcza spokrewniona	742,22	1 080,00	1 180,90
Rodzina zastępcza niezawodowa	1 064,52	1 451,00	1 392,10
Rodzina zastępcza zawodowa	1 754,11	2 485,00	2 901,77
w tym rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	2 400,06	2 812,00	3 020,45
w tym rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia opiekuńczego	2 601,13	2 676,00	2 871,38
Rodzinny dom dziecka	1 785,51	2 150,00	2 457,83

Źródło: dane własne PCPR.

III. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie oławskim

Na terenie powiatu oławskiego działa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego - Dom Dziecka w Oławie. Organem prowadzącym placówkę jest Powiat Oławski, który decyzją z dnia 26.02.2008 r. Wojewody Dolnośląskiego, otrzymał zgodę na prowadzenie publicznej, całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego pod nazwą Dom Dziecka z siedzibą w Oławie, Pl. Zamkowy 17, na czas nieokreślony, z liczbą miejsc 36, z czego: 30 miejsc socjalizacyjnych i 6 miejsc w mieszkaniu chronionym. Dom Dziecka w Oławie figuruje w rejestrze placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonym przez Wojewodę Dolnośląskiego pod numerem DD 11/15/01. W związku z wejściem ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na wniosek Powiatu Oławskiego Wojewoda Dolnośląski Decyzją Nr PS-IS.9423.16.2014 wydaną w dniu 25 lutego 2014 r. wprowadził zmianę i ustalił regulaminową liczbę miejsc w Domu Dziecka w Oławie na 30. W sytuacjach wyjątkowych placówka zapewnia również opiekę w trybie interwencyjnym dzieciom zamieszkującym na terenie powiatu oławskiego.

W okresie od dnia 01.01.2015 r. do dnia 30.06.2017 r. ruch wychowanków w Domu Dziecka w Oławie w poszczególnych latach przedstawiono poniżej w tabeli nr 8 .

Tabela nr 8. Ruch wychowanków w Domu Dziecka w Oławie w 2015 r.

Stan na dzień 01.01.2015 r.	Przyjęcia		Odejścia		Stan na dzień 31.12.2015 r.
	Miejsce wcześniejszego pobytu	Ilość dzieci	Miejsce/ powód odejścia	Ilość dzieci	
29	Przyjęci z rodziny naturalnej	5	Usamodzielnieni	3	29
	Przyjęci z niezawodowej rodziny zastępczej	1	Skreśleni z powodu pełnoletniości	1	
	Przyjęci z Pogotowia Opiekuńczego	3	Przeniesieni do niezawodowej rodziny zastępczej	2	
	Przeniesieni z zawodowej rodziny zastępczej	2	Odebrani przez rodzinę naturalną	7	
	Przeniesieni z pogotowia rodzinnego	1			
	Skierowany do placówki wychowanek MOW	1			
	RAZEM	13	RAZEM	13	

Źródło: dane własne Domu Dziecka w Oławie

Tabela nr 9: Ruch wychowanków w Domu Dziecka w Oławie w 2016 r.

Stan na dzień 01.01.2016 r.	Przyjęcia		Odejścia		Stan na dzień 31.12.2016 r.
	Miejsce wcześniejszego pobytu	Ilość dzieci	Miejsce/ powód odejścia	Ilość dzieci	
29	Przyjęci z rodziny naturalnej	4	Usamodzielnieni	8	28
	Przyjęci z pogotowia opiekuńczego	6	Skreśleni z powodu pełnoletniości	1	
	Skierowany do placówki wychowanek MOW	1	Przeniesieni do rodzinnego domu dziecka	1	
			Przeniesieni do niezawodowej rodziny zastępczej	2	
	RAZEM	11	RAZEM	12	

Źródło: dane własne Domu Dziecka w Oławie

Tabela nr 10. Ruch wychowanków w Domu Dziecka w Oławie w okresie od dnia 01.01.2017 do 30.06.2017 r.

Stan na dzień 01.01.2017 r.	Przyjęcia		Odejścia		Stan na dzień 30.06.2017 r.
	Miejsce wcześniejszego pobytu	Ilość dzieci	Miejsce/ powód odejścia	Ilość dzieci	
28	Przyjęci z rodziny naturalnej	2	Skreśleni z powodu pełnoletniości	2	30
	Przyjęci z pogotowia opiekuńczego	1	Odebrani przez rodzinę naturalną	3	
	Skierowany do placówki wychowanek MOW	1			
	Przeniesieni z domu dziecka	3			
	RAZEM	7	RAZEM	5	

Źródło: dane własne Domu Dziecka w Oławie.

Dane dotyczące liczby dzieci umieszczanych w ciągu roku w Domu Dziecka w Oławie w latach 2015 do 2017 (do dnia 30.06.2017 r.), z podziałem na dzieci pochodzące z powiatu oławskiego i dzieci z innych powiatów zostały przedstawione w tabeli nr 11.

Tabela nr 11. Dzieci przyjęte do Domu Dziecka w Oławie w okresie od 01.01.2015 r. do 30.06.2017 r., z podziałem na powiat oławski i pozostałe powiaty

Lata, w których przyjęto dzieci do placówki	Dzieci z powiatu oławskiego przyjęte do placówki.	Dzieci z powiatów poza oławskim przyjęte do placówki	Liczba dzieci przyjętych do placówki w danym roku
2015	3	10	13
2016	5	6	11
2017 (do 30 czerwca br.)	3	4	7
Łącznie liczba przyjętych dzieci	11	20	31

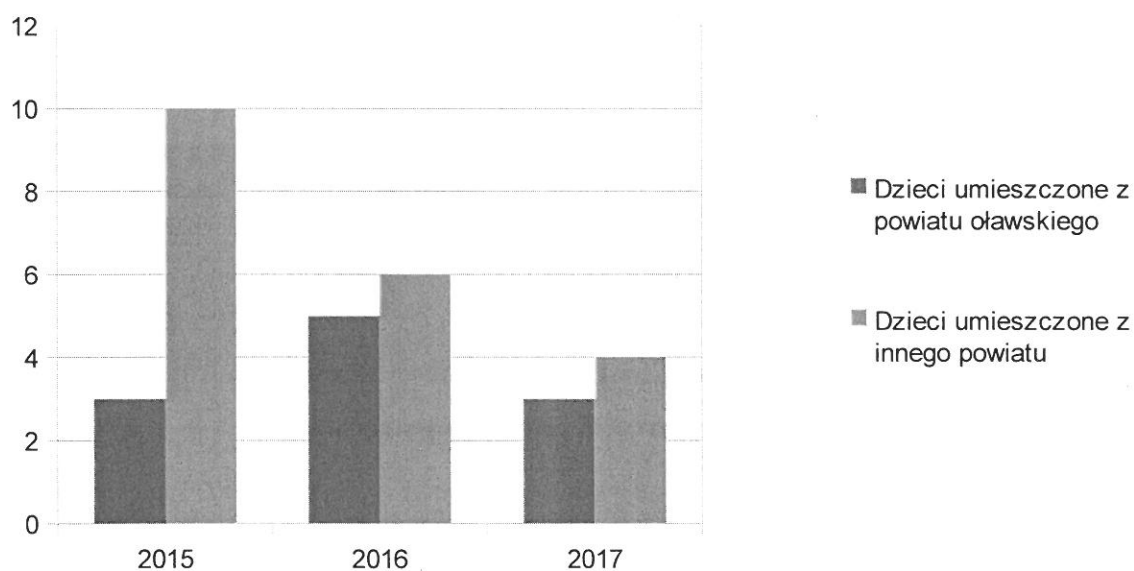
Źródło: dane własne Domu Dziecka w Oławie.

Na dzień 30.06.2017 r. w Domu Dziecka w Oławie przebywało 30 dzieci, z tego 15 dzieci z powiatu oławskiego i 15 dzieci z następujących powiatów:

- z powiatu miasta Legnica - 6 dzieci,
- z powiatu ziemskiego legnickiego - 4 dzieci,
- z powiatu kamiennogórskiego - 2 dzieci,
- z powiatu namysłowskiego - 1 dziecko,
- z powiatu pruszczańskiego - 1 dziecko,
- z powiatu tczewskiego - 1 dziecko.

Wykres 4. Liczba dzieci umieszczonych w ciągu roku w Domu Dziecka w Oławie w latach 2015-2017, z podziałem na dzieci pochodzące z powiatu oławskiego i dzieci z innych powiatów

Źródło: dane własne PCPR i Domu Dziecka

Wydatki Domu Dziecka w Oławie w latach 2015-2017 przedstawione są poniżej w tabeli nr 11 a średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w tabeli nr 12.

Tabela nr 12. Wydatki Domu Dziecka w latach 2015-2017.

ROK	WYKONANIE WYDATKÓW PRZEZ DOM DZIECKA W OŁAWIE
2015	1 212 034,54
2016	1 208 554,99
2017 (PLAN)	1 245 975,00

Źródło: dane własne Domu Dziecka w Oławie.

Tabela nr 13. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w latach 2015-2017 w Domu Dziecka w Oławie.

ROK	ŚREDNI KOSZT UTRZYMANIA DZIECKA
2015	3 554,83
2016	3 539,01
2017	3 349,82

Źródło: dane własne Domu Dziecka w Oławie.

IV. Cele programu i sposoby ich realizacji

I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej

Cele szczegółowe:

1. Promocja rodzicielstwa zastępczego, pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych i prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
2. Sprawne przeprowadzanie procedury kwalifikującej do pełnienia funkcji opiekuna zastępczego.
3. Podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych i zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.
4. Zapewnienie i udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom zastępczym oraz przebywającym tam dzieciom.
5. Wsparcie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej (koordynatorzy,

wolontariat, grupy wsparcia).

6. Rozwój współpracy jednostek pomocy społecznej, pieczy zastępczej i sądów na rzecz pieczy zastępczej.
7. Skuteczna kontrola nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówką opiekuńczo-wychowawczą.

1. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 1: „1.Promocja rodzicielstwa zastępczego, pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych i prowadzenia rodzinnego domu dziecka”:

Jedną ze sprawdzonych form promocji rodzicielstwa zastępczego jest integracja rodzin zastępczych poprzez udział we wspólnych imprezach czy wyjazdach. Dobrą praktyką jest coroczne organizowanie pikniku plenerowego z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz składanie rodzicom zastępczym pisemnych życzeń, które dodatkowo zamieszczane są na stronach internetowych Starosta i PCPR, prasy lokalnej, czy w telewizji kablowej. Sprawdzonym sposobem na rozpropagowanie rodzicielstwa jest zamieszczanie, plakatów, billboardów i ulotek w obrębie powiatu oławskiego informujących o poszukiwaniu opiekunów zastępczych oraz organizowanie „Dnia Otwartego Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej”. Zaproszenia, w formie plakatów, po raz kolejny zostaną zamieszczone w najbliższych latach w prywatnych firmach, kościołach, instytucjach użyteczności publicznej. Następną sprawdzoną formą promocji rodzicielstwa zastępczego jest podanie przykładu już istniejących rodzin. Dzięki tym działaniom możliwe jest pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzica zastępczego.

2. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 2: „Sprawne przeprowadzanie procedury kwalifikującej do pełnienia funkcji opiekuna zastępczego.”:

Poszukując rodzin zastępczych należy uwagę koncentrować na osobach otwartych, kochających ludzi, nie bojących się wyznań, nastawionych na współpracę, którzy pragną poświęcić swój czas i uwagę dzieciom, których los obdarzył już bagażem doświadczeń. Osoby te, uświadamiając sobie rolę opiekuna zastępczego i funkcję którą będą sprawować, muszą przejść procedurę kwalifikacyjną i być gotowi na stałe podnoszenie swoich kompetencji. Procedura ta jednak nie może być skomplikowana i powinna być sprawnie przeprowadzona.

3. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 3: „Podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych i zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.”:

Przez lata funkcjonowania systemu rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie oławskim systematycznie wzrasta liczba rodzin, które zawodowo zajmują się opieką zastępczą. Grupę tę

stanowią rodziny zawodowe i rodzinne domy dziecka. Są to ludzie, którzy oprócz chęci pomocy mają jeszcze odpowiednie kompetencje i umiejętności. Chętnie doksztalcają się we własnym zakresie. Pracują nad wyrównywaniem deficytów swoich wychowanków, również tych psychicznych i emocjonalnych, dbają o edukację i wszechstronny rozwój. Budzą aspiracje życiowe dzieci, którymi się opiekują, pokazują życie odmienne od tego, jakie znają z domu rodzinnego. Dlatego nadal należy zapewnić im wszelkie szkolenia, aby dbać o jakość sprawowanej przez nich opieki i wychowania oraz zapobiec wypaleniu zawodowemu. Są jednak rodziny zastępcze, które nie chcą brać udziału w oferowanych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej szkoleniach, nie podnoszą swoich kompetencji we własnym zakresie. Te grupę w dużej mierze stanowią rodziny spokrewnione. Trudnym wyzwaniem jest nakłonienie ich do udziału w szkoleniach mających na celu podnoszenie kompetencji i umiejętności wychowawczych, ponieważ ludzie spokrewnieni z dziećmi, nad którymi sprawują pieczę uważają, że samo pokrewieństwo i wiek daje im wystarczające kompetencje do zajmowania się dziećmi, np. wnukami. Dlatego oprócz organizowania szkoleń dla tej grupy odbiorców, należy wzmocnić działania motywujące ich do edukacji.

4. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 4: „Zapewnienie i udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom zastępczym”:

Opiekunowie zastępczy muszą posiadać bardzo szerokie spektrum kompetencji, aby skutecznie pomagać umieszczonym w ich pieczy dzieciom. Nie ze wszystkimi problemami muszą sobie jednak radzić sami. Każda rodzina zastępcza może w trudnej sytuacji szukać pomocy u przydzielonego jej koordynatora oraz różnych specjalistów zatrudnianych przez organizatora pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zapewnia rodzinom pomoc psychologa, pedagoga, radcy prawnego czy tłumacza języka migowego. Należy również zapewnić możliwość korzystania z usług innych specjalistów, wg zgłaszanych przez opiekunów potrzeb, np. mediatora.

5. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 5: „Wsparcie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej (koordynatorzy, wolontariat, grupy wsparcia)”:

Rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka są obejmowani, na wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zwiększenie w minionych latach liczby zatrudnionych koordynatorów, a tym samym zmniejszenie liczby rodzin przypadających na jednego koordynatora efektywnie wpływa na rozwój pieczy. Rodziny, które utrzymują stały kontakt z koordynatorem, konsultują się, doksztalcają się, lepiej radzą sobie ze sprawowaniem opieki. Ważna jest rola koordynatora, który wspiera rodziny w ich naturalnym środowisku, poprzez systematyczne wizyty, jak również te doraźne. Należy zatem dostosowywać liczbę zatrudnianych koordynatorów do liczby

rodzin funkcjonujących w powiecie. Nie tylko ilość rodzin, z którymi współpracuje koordynator jest ważna, ale przede wszystkim jego wiedza i kompetencje. Praca koordynatora polega przede wszystkim na utrzymywaniu intensywnych relacji z innymi ludźmi. Do tego niezbędna jest zdolność do nawiązywania kontaktów z innymi, umiejętność współdziałania i współpracy, bezkonfliktowość. Dodatkowymi pożądanymi predyspozycjami w tym zawodzie są: życzliwość, empatia, cierpliwość, wyrozumiałość, umiejętność zdobycia zaufania i sympatii, tolerancja. W wielu sytuacjach pomocnymi cechami mogą się okazać pomysłowość, kreatywność oraz dobra organizacja swojego czasu pracy. Ustawa wskazuje, że koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie oraz ma prawo do korzystania z poradnictwa zawodowego, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie jego kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zapewnia koordynatorom szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz dostęp do psychologa. Dodatkowo wskazane byłoby aby koordynatorzy uczestniczyli w superwizji.

Przy zapewnianiu pieczy i wychowania dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogą korzystać z pomocy wolontariuszy, organizowanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Jeden wolontariusz systematycznie, raz w tygodniu, udziela korepetycji z chemii i matematyki w siedzibie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Inna wolontariuszka pomagała odrabiać lekcje wychowankom w rodzinnym domu dziecka. Należy zintensyfikować działania na rzecz pozyskania wolontariuszy, którzy będą pomagać dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej w nauce, ale również udzielać korepetycji z innych przedmiotów niż matematyka lub chemia.

Zawodowi opiekunowie zastępczy i prowadzący rodzinne domy dziecka z powiatu oławskiego spotykają się raz w miesiącu na grupie wsparcia. Grupa prowadzona jest przez pedagoga, odbywa się w siedzibie Zespołu. Udział w grupie wsparcia pomaga opiekunom rozwiązywać pojawiające się problemy, dostarcza pożytecznych informacji, daje możliwość korzystania z doświadczeń innych opiekunów, słuchania i akceptacji doświadczeń innych, empatycznego zrozumienia i nawiązania kontaktów społecznych z osobami o podobnych doświadczeniach, pomaga zwalczać własną bezradność i uzyskanie nowych umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, które zaburzają funkcjonowanie w życiu codziennym. Dlatego ta forma wsparcia rodzin zawodowych powinna być kontynuowana. Podjęto również działania aby utworzyć grupę wsparcia dla rodzin spokrewnionych i niezawodowych, jednak grupa ta nie utrzymała się długo. Alternatywą dla tych rodzin okazało się być wsparcie koordynatora

i psychologa, który pracuje indywidualnie z daną osobą/ rodziną. Należy zatem rozważyć możliwość zatrudnienia psychologa w pełnym wymiarze czasu pracy. Wsparcie opiekunów zastępczych to również odpowiednie ich wynagradzanie. Niskie zarobki są źródłem niezadowolenia i jedną z przyczyn wypalenia zawodowego, dlatego należy zapewnić im jak najlepsze warunki pracy.

6. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 6: „Rozwój współpracy jednostek pomocy społecznej, pieczy zastępczej i sądów na rzecz pieczy zastępczej”:

Skuteczne działania na rzecz rozwoju pieczy zastępczej nie mogą odbywać się bez ścisłej współpracy jednostek pomocy społecznej, pieczy zastępczej i sądów. Dzięki pogłębionej współpracy możliwa była szybka komunikacja, sprawne przekazywanie dokumentów czy informacji. Widoczna była współpraca koordynatorów z asystentami, pracownikami socjalnymi przy wspólnym przygotowywaniu planu pomocy dziecku, czy okresowych ocenach sytuacji dziecka przebywającego w pieczy. Pomyślnie układała się współpraca z sądem, w razie konieczności omówienia trudnej sytuacji zarówno kontakty z kuratorami jak i konsultacje z przewodniczącą wydziału rodzinnego był możliwe. Te działania należy kontynuować.

7. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 7: „Skuteczna kontrola nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówką opiekuńczo-wychowawczą”:

Ustawa z dnia z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1188) wprowadziła nowe zadanie, jakim jest sprawowanie przez zarząd powiatu kontroli nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Zarząd Powiatu w Oławie upoważnił Głównego Specjalistę ds. kontroli finansowych Starostwa Powiatowego do sprawowania kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi i rodzinnymi domami dziecka oraz Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do sprawowania kontroli nad placówką opiekuńczo-wychowawczą.

II. Doskonalenie istniejącego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W powiecie oławskim opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym możliwości wychowywania się w rodzinie naturalnej zapewnia od 1979 r. Dom Dziecka w Oławie, przy Placu Zamkowym 17. Przez lata działalności placówka jako forma instytucjonalnej pieczy zastępczej

przeszła szereg zmian reorganizacyjnych, jak i zmian w zakresie form i metod stosowanych w pracy opiekuńczo-wychowawczej z wychowankami. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w powiązaniu z późniejszymi zmianami, wymaga od placówki i organu prowadzącego wprowadzenia kolejnych ważnych zmian w przyszłą działalnością Domu Dziecka w Oławie. Placówka w okresie działania " Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Oławskim na lata 2018-2020" przygotowuje się do kolejnych zmian zw. ze zmianą siedziby, szerokimi zmianami struktury i organizacji pracy zw. z obniżeniem ilości wychowanków do 14, do 31.12.2020 r., zmniejszeniem stanu zatrudnienia kadry. Zmian wymagać będą również statut, regulaminy i procedury dotychczas obowiązujące w placówce. Doskonalenie istniejącego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej nadal pozostaje celem głównym, tak jak w "Programie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Oławskim na lata 2015-2017".

Cele szczegółowe:

1. Wypracowanie form i metod współpracy z gminami czy asystentami rodzin oraz innymi instytucjami posiadającymi wiedzę o rodzinie (jej strukturze, historii, problemach, przyczynach kryzysu, zasobach własnych), której dziecko czy dzieci zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
2. Podejmowanie działań na rzecz zmiany przez wychowanków środowiska wychowawczego.
3. Inicjowanie nowych form i metod pracy z rodzina naturalną dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, mające na celu udzielenie wsparcia i pomocy rodzinom we właściwym pełnieniu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Zwiększenie poczucia sprawstwa i poczucia własnej wartości wychowanków zbliżających się do pełnoletniości, którzy w przyszłości będą usamodzielniani.
5. Zintensyfikowanie działań mających na celu rozwój zainteresowań wychowanków i ich zdolności.
6. Praca z wychowankiem w oparciu jego mocne strony ujęte w diagnozach i Indywidualnych Planach Pracy z Dzieckiem, które są systematycznie modyfikowane o wytyczne wypracowane podczas posiedzeń Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.
7. Doskonalenie zawodowe kadry pracowniczej, w tym szczególnie kadry pedagogicznej.
8. Przygotowywanie wychowanków i pracowników do przyszłych zmian zw. z przeniesieniem do nowej placówki, zmianą organizacji i funkcjonowania domu.

Dom Dziecka w Oławie planuje osiągnąć poszczególne cele szczegółowe poprzez poniżej opisane działania.

1. Planowane działania dotyczące realizacji celu nr 1: " Wypracowanie form i metod współpracy z gminami czy asystentami rodzin oraz innymi instytucjami posiadającymi wiedzę o rodzinie (jej strukturze, historii, problemach, przyczynach kryzysu, zasobach własnych), której dziecko czy dzieci zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

- informowanie o przyjęciu dziecka do placówki właściwych instytucji i organizacji pracujących dotychczas z rodziną dziecka (powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, asystenci rodzin, sądy, instytucje oświatowe, placówki medyczne, i inne),
- pozyskiwanie informacji od w/w instytucji o rodzinie dziecka i nim samym aby uzyskać wiedzę o aktualnej sytuacji rodziny, przyczynach kryzysu, potrzebach rodziny i jej naturalnych zasobach,
- odtwarzanie systemu własnego danej rodziny wychowanka, aby rozpoznać i ustalić, które elementy tego systemu zawiodły, ocenić możliwości i zasoby tkwiące w rodzinie i jej poszczególnych członkach oraz jej potrzeby,
- spotkania z asystentami rodziny czy przedstawicielami właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej w zakresie określenia spójnych działań systemowych wobec całej rodziny, poznania Planów Pracy z Rodziną prowadzoną w miejscu zamieszkania oraz opracowywania działań w zakresie środowiska rodzinnego do Indywidualnego Planu Pomocy Dziecku realizowanego w placówce,
- systematyczna wymiana informacji o danej rodzinie z asystentami czy innymi osobami wyznaczonymi przez gminę – monitorowanie sytuacji rodzinnej,
- zapraszanie przedstawicieli instytucji, pracującej na rzecz danego dziecka i jego rodziny, do udziału w posiedzeniach Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w celu ustalenia zasadności pobytu wychowanka w placówce czy określenia kierunków pracy z dzieckiem i jego rodziną,
- w sytuacji powrotu dziecka do rodziny naturalnej przekazanie ważnych informacji o dziecku i jego potrzebach, aby właściwie określić dalszą pracę z całą rodziną w miejscu zamieszkania.

2. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 2: " Podejmowanie działań na rzecz zmiany przez wychowanków środowiska wychowawczego";

- pozyskiwanie informacji o dalszej rodzinie dziecka,
- nawiązanie kontaktu z dalszymi członkami rodziny dziecka, rozpoznanie ich sytuacji życiowej,
- ustalenie zasad współpracy z placówką, aby włączyć ich w sprawy dziecka (edukacyjne, zdrowotne i inne),
- poradnictwo w zakresie potrzeb dziecka, utrzymywania bliższych relacji i udzielanego wsparcia dziecku podczas odwiedzin w placówce czy pobytach dziecka na przepustce,
- udzielanie pomocy w wyjaśnianiu sytuacji prawnej dziecka i wspieranie rodziny podczas ich starań o przyjęcie opieki nad dzieckiem jako spokrewniona czy niezawodowa rodzina zastępcza,
- w sytuacjach braku kontaktu dziecka z rodziną naturalną występowanie do sądu o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka i zgłaszanie go do ośrodka adopcyjnego,
- przygotowywanie dziecka do kolejnej dla niego zmiany życiowej tj. przejścia pod opiekę dalszej rodziny czy rodziny adopcyjnej.

3. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 3: " Inicjowanie nowych form i metod pracy z rodziną naturalną dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, mające na celu udzielenie wsparcia i pomocy rodzinom we właściwym pełnieniu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych."

- informowanie rodziców naturalnych o fakcie przyjęcia dziecka do placówki,
- inicjowanie nawiązania kontaktu bezpośredniego z rodzicami dziecka,
- informowanie rodziców i wyjaśnianie sytuacji dziecka po przyjęciu do placówki, możliwości i form kontaktów z dzieckiem,
- uzyskanie od rodziców ważnych informacji o dziecku, dot. jego życia przed umieszczeniem w placówce,
- spotkanie się z rodzicami w sprawach ważnych dla dziecka, wspólne poszukiwanie rozwiązań w sytuacjach problemowych,
- spotkania z rodzicami w miejscu ich zamieszkania, aby poznać warunki życia rodziny,
- świadczenie rodzicom poradnictwa w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych, socjalnych, prawnych, medycznych i in.
- wspieranie rodziców w kontaktach z dzieckiem w sprawach nawiązania ponownie czy utrzymania z nim więzi,

- inicjowanie kontaktów rodziców z instytucjami, wspieranie ich, udzielanie pomocy w sytuacjach trudnych z instytucjami,
- bieżąca wymiana informacji z rodzicami o funkcjonowaniu dziecka na wyjazdach, przepustkach, aktualnych potrzebach dziecka i możliwości ich zaspokajania,
- zapraszanie rodziców na posiedzenia Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, podczas którego ustalana jest zasadność dalszego pobytu ich dziecka w placówce i kierunki dalszej z nim pracy lub brak takiej zasadności,
- oferowanie rodzicom możliwości skorzystania z indywidualnej pomocy terapeutycznej w placówce, w tym udziału w systemowej terapii rodziny lub możliwości udziału w warsztatach podnoszących ich kompetencje wychowawcze,
- przygotowywanie dziecka do powrotu do rodziny naturalnej.

4. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 4: "Zwiększenie poczucia sprawstwa i poczucia własnej wartości wychowanków zbliżających się do pełnoletniości, którzy w przyszłości będą usamodzielniani.";

- wprowadzenie zmian w dotychczasowym programie „Droga do usamodzielnienia”, poprzez proponowanie wychowankom udziału w spotkaniach z byłymi usamodzielnionymi przed laty wychowankami, w celu przekazania im informacji o bezpośrednich doświadczeniach z usamodzielnianiem się,
- organizowanie spotkań edukacyjnych z zakresu wiedzy prawnej, finansowej, czy dot. aktywnego poszukiwania zatrudnienia,
- objęcie nowym programem „ Droga do usamodzielnienia” wychowanków w wieku 15-16 lat,
- wprowadzenie indywidualnych konsultacji dla wychowanków i bliskich mu osób dot. przyszłego usamodzielnienia,
- ustalanie wspólnie z wychowankiem i wychowawcą prowadzącym, indywidualnych zadań do wykonania, samodzielnie przez wychowanka, dokonywanie wspólnej oceny wykonania lub przyczyn nie wykonania tego zadania (uczenie kontaktów z instytucjami w celu załatwienia określonej sprawy),
- prowadzenie na bieżąco poradnictwa dot. usamodzielnienia dla wychowanków placówki i byłych wychowanków.

5. Planowane działania dotyczące realizacji celu szczegółowego nr 5: " Zintensyfikowanie działań

mających na celu rozwój zainteresowań wychowanków i ich zdolności.";

- kontynuowanie współpracy z dotychczasowymi sponsorami w celu pozyskiwanie pomocy finansowej i rzeczowej dla zaspokajania potrzeb wychowanków, rozwijania ich zdolności i zainteresowań poprzez udział w odpłatnych zajęciach,
- organizowanie zajęć, imprez i wyjazdów mających na celu poszerzenie ciekawości poznawczej wychowanków i ich umiejętności.

6. Planowane działania w zakresie realizacji celu szczegółowego nr 6: " Praca z wychowankiem w oparciu o jego mocne strony ujęte w diagnozach i Indywidualnych Planach Pracy z Dzieckiem, które są systematycznie modyfikowane o wytyczne wypracowane podczas posiedzeń Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.";

- diagnozowanie nowo przyjętych dzieci w celu określenia ich możliwości rozwojowych, opracowywanie wytycznych do pracy z indywidualnej z dzieckiem,
- aktualizowanie diagnoz wychowankom, opracowywanie nowych wytycznych do pracy indywidualnej z dzieckiem,
- doposażenie warsztatów pracy psychologa i pedagoga poprzez zakup narzędzi do badań diagnostycznych wychowanków,
- opracowywanie indywidualnych w oparciu o mocne i słabe strony dziecka Planów Pomocy Dziecku we współpracy z asystentami rodzin lub pracownikami wskazanymi do współpracy z daną rodziną przez gminy, z uwzględnieniem w razie potrzeby działań kompensacyjnych i terapeutycznych.

7. Planowane działania w zakresie realizacji celu szczegółowego nr 7: " Doskonalenie zawodowe kadry pracowniczej, w tym szczególnie kadry pedagogicznej.";

- udział w zewnętrznych szkoleniach pracowników pedagogicznych,
- doskonalenie kadry pedagogicznej pod kątem problemów przejawianych przez wychowanków,
- udział w superwizjach pracy własnej pracowników dot. tworzenia nowych rozwiązań w pracy z podopiecznymi, wsparcia dla pracowników, poszukiwania mocnych stron wychowawców.

8. Planowane działania w zakresie realizacji celu szczegółowego nr 8: " Przygotowywanie wychowanków i pracowników do przyszłych zmian zw. z przeniesieniem do nowej placówki, zmianą organizacji i funkcjonowania domu.";

- spotkania z pracownikami informujące o planowanych zmianach w działalności placówki,
- zapoznanie kadry pedagogicznej i wychowanków z placówkami 14 osobowymi funkcjonującymi w domkach w innych powiatach, z ich strukturą i organizacją,
- opracowanie harmonogramu zmian organizacyjnych w placówce i zapoznanie z nimi pracowników,
- spotkania z wychowankami w celu poinformowania ich o planowanych zmianach w działalności placówki i opracowanym harmonogramie wprowadzania zmian
- współpraca ze Starostwem Powiatowym w Oławie w celu przygotowania wniosku o środki finansowe na częściowe sfinansowanie budowy nowej placówki,
- przygotowanie koncepcji dalszego funkcjonowania Domu Dziecka w Oławie.

III. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia

Cele szczegółowe:

1. Rozwój form pomocy mieszkaniowej dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
2. Udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej na usamodzielnienie oraz psychologicznej i prawnej.

1. Planowane działania w zakresie realizacji celu szczegółowego nr 1: „Rozwój form pomocy mieszkaniowej dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą”:

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, udziela się m. in. pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. Aby wspomóc dorosłych wychowanków pieczy w tym zakresie, od 2015 r. na terenie powiatu oławskiego zostało utworzone mieszkanie chronione, przy ul. Młyńskiej w Oławie. Z lokalu tego może jednocześnie korzystać 4. dorosłych wychowanków pieczy. Usamodzielniani wychowankowie otrzymywali również pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, a także pomoc prawną i psychologiczną. Te działania należy kontynuować w następnych latach.

2. Planowane działania w zakresie realizacji celu szczegółowego nr 2: „Udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej na usamodzielnienie oraz psychologicznej i prawnej”:

Udzielanie usamodzielnianym wychowankom pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, pomocy prawnej i psychologicznej, wiąże się przede wszystkim z zapewnieniem środków finansowych na ten cel.

V. Źródła finansowania systemu pieczy zastępczej

- budżet samorządu terytorialnego,
- budżet państwa,
- fundusze europejskie,
- opłaty wnoszone przez rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej,
- udział w programie „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017” ogłoszonym przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- aplikowanie o środki w programach konkursowych organizowanych przez organizacje pozarządowe i instytucje,
- pozyskiwanie środków finansowych i rzeczowych od prywatnych sponsorów, firm i fundacji (np. na doposażenie wychowanków z Domu Dziecka, na wyjazdy integracyjne i wakacyjne, w tym 13 dniowy wyjazd do Bośni i Hercegowiny oraz Chorwacji w 2017 r.),
- pozyskiwanie środków finansowych (współpraca od wielu lat) od Fundacji SKOK im. Franciszka Stefczyka na potrzeby wychowanków Domu Dziecka ustalane corocznie,
- pozyskiwanie środków finansowych od prywatnych darczyńców poprzez TPD oddział w Oławie (przy placówce działa koło TPD).

VI. Realizatorzy Programu

Realizatorem „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020” jest Zarząd Powiatu w Oławie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej oraz Dom Dziecka w Oławie w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej swoje obowiązki realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Jak wskazuje ustawa, system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Współpraca Domu Dziecka w Oławie z innymi instytucjami.

Placówka współpracuje szczególnie z instytucjami pomocy społecznej tj. powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej z terenu miejsca zamieszkania wychowanków. W roku 2017 r. Dom Dziecka w Oławie współpracował z wieloma instytucjami pomocowymi w zakresie przyjęcia dziecka do placówki, pozyskania wiedzy o sytuacji rodzinnej i przyczynach kryzysu w rodzinie, monitorowania jego sytuacji rodzinnej, pośredniczenia w kontaktach z rodzinami (pozyskiwanie zgody na działania placówki od przedstawicieli ustawowych), opracowywania Planów Pomocy Dziecku, dokonywania Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, odejścia dziecka z placówki, usamodzielnienia.

Dom Dziecka współpracuje na co dzień z sądami, w których toczyły się lub trwają postępowania, w celu pozyskania informacji o sytuacji rodzinnej wychowanka przed umieszczeniem go w placówce, występowania przez rodziny o przepustki i kontakty z dzieckiem, w przypadku złej współpracy z rodzicami o rozszerzanie uprawnień dyrektora placówki, zastosowania środków wychowawczych, nakazów zatrzymania i doprowadzenia do placówki czy ośrodka wychowanków przebywających na ucieczkach (szczególnie z MOW), monitorowania czy rodziny podejmują działania mające na celu powrót dziecka do domu lub umieszczenia go u członków dalszej

rodziny jako form rodzinnej pieczy zastępczej, zabezpieczania przez rodziców potrzeb swoich dzieci, w tym sprawy alimentów na dziecko, a także uzyskania postanowień, wyroków, klauzul wykonalności i dokumentów dotyczących dziecka i jego rodziny.

Dom Dziecka w Oławie współpracuje na co dzień z instytucjami i urzędami w sprawach pozyskiwania dokumentów dotyczących wychowanków, umieszczenia poszczególnych wychowanków w odpowiednich dla nich placówkach edukacyjnych czy wychowawczych. Pracownicy Domu Dziecka w Oławie systematycznie kontaktują się z placówkami oświatowymi, w których uczą się, a także nawet przebywają na co dzień wychowankowie. Aktualnie wychowankowie placówki realizują obowiązek szkolny w następujących szkołach na terenie Oławy: SP nr 1, SP Nr 2, SP nr 3, SP nr 4, SP nr 6, Gimnazjum Nr 1 i Gimnazjum Nr 2, ZSP Nr 2, CKZiU i ZSS. Poza Oławą wychowankowie uczą się ZSP w Jelczu-Laskowicach, LO we Wrocławiu, w SOSW-ach w Dobroszycach i Ząbkowicach Śląskich, oraz MOS w Zgorzelcu. Placówka współpracuje z placówkami resocjalizacyjnymi, w których przebywają wychowankowie na mocy postanowień czy wyroku sądów jeszcze przed umieszczeniem ich w Domu Dziecka w Oławie. Są to następujące MOW-y: w Sobótce, w Szklarskiej Porębie, w Jaworzu, w Lwówku Śląskim, w Godzicinie i Zakład Poprawczy w Głogowie. Współpraca z placówkami resocjalizacyjnymi dotyczy nie tylko zabezpieczania potrzeb materialnych wychowanków, ale również organizacji kontaktów z bliskimi osobami i placówką. Placówki oświatowe i resocjalizacyjne współuczestniczą również w Okresowej Ocenie Sytuacji Dziecka.

W celu właściwego zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych wychowanków, Dom Dziecka w Oławie współpracuje z wieloma placówkami medycznymi. Szczególnie bliska współpraca placówki jest z NZOZ Medica, wychowankowie korzystają z pomocy medycznej lekarzy I-go kontaktu. Szereg konsultacji specjalistycznych czy systematyczne leczenie specjalistyczne wychowanków realizowane jest również w wielu placówkach medycznych poza Oławą. W celu zapewnienia wychowankom konsultacji lekarza psychiatry placówka współpracuje z Fundacją Krok po Kroku w Oławie.

Placówka korzysta również z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Oławie w zakresie dokładnego diagnozowania, uzyskania opinii czy orzeczenia dla poszczególnych wychowanków z trudnościami edukacyjnymi i rozwojowymi. Poradnia uczestniczy również jako głos doradczy w Okresowych Ocenach Sytuacji Dziecka w placówce.

VII. Limit rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka

Tabela 14. Limit rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka na lata 2018-2020.

	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze zawodowe	5	6	6
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	3	4	5
Rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	3	4
Rodzinne domy dziecka	8	9	10

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej zakłada wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka. Wciąż brakuje rodzin, które są profesjonalnie przygotowane do pełnienia funkcji opiekuna zastępczego, zwłaszcza rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego. Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych często trafiają interwencyjnie do pieczy. Obecnie 1 pogotowie nie jest w stanie zapewnić wystarczającej liczby miejsc dla dzieci, które w trybie nagłym potrzebują zastępczej opieki.

Określony limit rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka w poprzednim programie nie został osiągnięty. Jednak dotychczasowe działania wskazują, że są kandydaci, którzy opiekę rodzicielską nad dziećmi chcieli by sprawować zawodowo.

VIII. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Zwiększenie liczby opiekunów zastępczych, a tym samym rodzin zastępczych, zwłaszcza zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka.
2. Wzrost liczby miejsc dla dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej w rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodzin zastępczych już istniejących.
4. Spadek liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej poprzez rozwój współpracy pomiędzy instytucjami, które mają wpływ na poprawę sytuacji dzieci w rodzinach

przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

5. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej instytucjonalnej.
6. Efektywniejsze oddziaływanie kadry pedagogicznej na wychowanków w placówce instytucjonalnej.
7. Aplikowanie i pozyskanie środków z funduszu europejskiego na sfinansowanie w części nowej inwestycji - budowy domu jednorodzinnego z przeznaczeniem na potrzeby Domu Dziecka w Oławie, który docelowo ma przekształcić się w placówkę opiekuńczo-wychowawczą dla 14. wychowanków.

Rezultatem zakładanych działań ma być gwarancja sprawowania należytej pieczy zastępczej nad małoletnimi dziećmi i osobami usamodzielnianymi, które z różnych przyczyn nie mogą wychowywać się w środowisku rodzinnym. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny zastępczej, a także wzrost wiedzy o systemie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, przełoży się na liczbę pozyskiwanych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Wzmocnienie kompetencji opiekunów zastępczych, a także dodatkowe ich wsparcie poprzez: organizowanie specjalistycznych szkoleń, grup wsparcia i zapewnienie specjalistycznej pomocy m.in. psychologicznej, pozwoli na lepsze realizowanie założeń pieczy zastępczej, którym jest zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom, które z różnych przyczyn nie mogą wychowywać się w rodzinie naturalnej.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU
Józef Hołyński